

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemati:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Izdaja vsak dan zvečer izvenredno in praznično.

Inserati veljajo: peterostopna peti vsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posebna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:

celo leto K 28—
za Ameriko in vsa druge dežele:
celo leto K 30—

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znak.

Upravnistvo: Knaflova ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Hinavščina ali odkritosrčnost dr. Šusteršiča in klerikalne stranke.

(Iz govora deželnega poslanca dr. Frava Novaka v zadnjem zasedanju deželnega zbora.)

O priliki debate o interpelaciji glede nepotrditve gosp. Ivana Hribarja županom ljubljanskim, zatrjeval je g. dr. Šusteršič, da se je njegova stranka zavzemala za potrditev Ivana Hribarja ljubljanskim županom. Tudi v svojem glasilu je klerikalna stranka ravno isto zatrjevala. V deželni zbornici je odgovoril dr. Fran Novak dr. Šusteršiču po stenografskem zapisniku tako - le:

Visoka zbornica! Jaz se seveda pridružujem izvajanjem svojih tovaršev. Izprosil sem si besedo le, da opozorim visoko zbornico še na nekatere okoliščine. Samo ob sebi je umevno, da mi ne pride na misel, kritizirati dejanja cesarjevega, s katerim Hribarjeve izvolitve ni potrdil. Smatram, da je za to odgovorna edinole e. kr. deželna vlada, katere je danes s priznanja vredno odkritosrčnostjo v svojem odgovoru na interpelacijo gospoda poslanca dr. Šusteršiča izjavila, da je ona predlagala cesarju, da naj župana Ivana Hribarja ne potrdi. Jasnje je torej, da izvira vzrok nepotrditve župana Ivana Hribarja v e. kr. deželni vladi kranjski in e. kr. deželna vlada kranjska na zadavno vprašanje, naj pojasni vzroke, zakaj je to storila, ni vedela povedati drugega, kakor to, da k navedenemu vzroku ni vezana, ker ima priliko sklicevati se na zakonito določbo glede prostega preudarka.

Gospoda moja, prosti preudarek v resnici obstoji v zakonu, ali pravice prostega preudarka ni smatrali nikakor kot pravice do poljubnega postopanja kakor v absolutističnem turškem pasaliku.

Prosti preudarek daje vladi pravico, z ozirom na podane zakonite resnične razloge in okoliščine, predlagati župana v potrditev ali pa ne, prosti preudarek pa nikdar ne daje vladi pravice delati krivice, krsti občinsko avtonomijo in odrekati sposobnost za župana moža, ki je skozi

15 let s priznanimi uspehi stal na čelu mestne uprave. Po tem prostem preudarku je vlada po 15 letih prišla do zaključka, da župan Ivan Hribar naenkrat ni več sposoben. Tak prosti preudarek ni prav nič drugega, kakor absolutističen pojav, napačno razumevanje vladne odgovornosti. Zato jaz ne bi mogel na znanje vzeti odgovora gospoda deželnega predsednika, tudi tedaj ne, če bi povsem soglašal z izvajanjem g. poslanca dr. Šusteršiča. Gospod poslanec dr. Šusteršič pravi, da se njegova stranka ni nikdar strinjala z vladno namero, odklanjati izvolitev župana Ivana Hribarja.

Odkritosrčnost je trditve je označil z markantnim izrazom že gospod tovariš dr. Tavčar, vendar bi si pa jaz dovolil nasvetovati še nekaj razlogov, ki mi branijo verovati v Šusteršičevo odkritosrčnost. Če bi bilo gospodu dr. Šusteršiču in njegovi stranki res samo za občinsko avtonomijo, tedaj bi nam nikdar ne smel očitati, zakaj se narodno-napredna stranka ni glede potrditve izvolitve župana Ivana Hribarja nanj obrnila, ampak na osebo, ki prebiva izven Kranjske.

Če bi bilo gospodu dr. Šusteršiču res samo za občinsko avtonomijo, potem bi moral sam storiti potrebne korake in zastaviti vse svoj vpliv, da doseže svoj namen. Tako pa je gospod dr. Šusteršič nekako očitajoč nam predbačeval, da se nismo nanj obrnili in pravi, da bi bil potem uspeh ves drugačen, če bi ga mi prav ponižno prosili za intervencijo.

Zato se mi zdi intervencija gospoda dr. Šusteršiča pri vladi, pri kateri se je baje zavzemal za potrditev župana, prav malo odkritosrčna.

Jaz prav nič ne dvomim, da bi Schwarz in Bienenrth Ivana Hribarja potrdila županom, če bi gospod dr. Šusteršič imenom svoje stranke v istini resno in z vso vmeno interveniral pri baronu Schwarzu in baronu Bienenrthu. Toda njegova intervencija je bila taka, da se je moralo že a priori spoznati, da je ta intervencija samo za videz in ne za resnico, kajti sicer bi si baron Schwarz prav gotovo premislil, predno bi si upal proti resno izraženi volji obeh slovenskih strank odklanjati izvolitev Ivana Hribarja. A tudi časopisje, gospoda moja, ki je nekaj odmev stranke gospoda dr. Šusteršiča, me je s svojimi poročili ob priliki nepotrditve župa-

na Ivana Hribarja dovedlo do pričanja, da se stranka dr. Šusteršiča ni nikdar resno zavzela za potrditev župana Iv. Hribarja in za avtonomijo Ljubljane.

Stranki je bilo znano, da vlada župana Iv. Hribarja ne namerava potrditi, iz kakih razlogov, meni se danes ni znano, ampak Šusteršičeva stranka je hotela napraviti te razloge, ker jih v resnici ni bilo. Gospoda moja, spominjajmo se, kako je časopisje te stranke ravno pred odločitvijo o potrditvi ali nepotrditvi župana Ivana Hribarja ostentativno pisalo o iredenti, velesrbski zaroti in antidinastični propagandi v Ljubljani, ter je vse te grozne stvari zvalila na narodno-napredno stranko, kateri načelno slučajno g. Ivan Hribar.

S tem je hotela dr. Šusteršičeva stranka dokazati, da deluje Ivan Hribar proti avstrijski monarhiji, in te razloge je podtaknila tudi deželni vladi, da ona potem župana Hribarja ni predlagala v potrdjenje. Vi ste se za občinsko avtonomijo potegnili s tem, da ste Hribarju podtikali antidinastične korake, ter namigavali, da vlada prav stori, če ne potrdi gospoda Ivana Hribarja županom, ki je dosedaj skozi 15 let vzorno načeloval mestni upravi in znal združiti interese Ljubljane tudi z dinastičnimi čuvstvi. To ste dosegli, in zato me danes čisto malo dirnejo zatrjevanja gospoda dr. Šusteršiča o njegovi intervenciji pri baronu Schwarzu in baronu Bienenrthu. Gospoda moja, kako malo je verjeti odkritosrčnosti g. dr. Šusteršiča, je razvidno iz tega, da stoji njegova ljubezen do občinske avtonomije ljubljanske na prav nizki stopinji. On sicer pravi, da je njemu edinole za občinsko avtonomijo, ali kaka je ta ljubezen do mestne avtonomije, se je pokazalo takrat, ko smo sklenili mestni statut ljubljanski v tej zbornici. Ta statut, če bo potrjen, je tak, da se bodo dale meje ljubljanske občine krčiti in širiti, kakor harmonika, ne glede na to, če so prizadele občine s tem zadovoljne ali ne.

Torej taka je ljubezen g. dr. Šusteršiča do občinske avtonomije, ki se prav dobro zrcali v tem statutu (Klicite v središču: »Čutje, čutje!« poslanec Jare: »Liberaleci so pa odkritosrčni!« in tedaj opravičeno imenujem vse, kar se je v tem pogledu nasprotujo od dr. Šusteršiča naglašalo, hinavščina.

Jaz si izprosim še par besedi, da odgovorim na izvajanja g. tovariša dr. Egerja. Gospod dr. Eger sicer pravi, da se pridružuje resoluciji gospoda poslanca dr. Šusteršiča, vendar je pa z nekako sramežljivostjo priznal, da mu je všeč, da se župana Ivana Hribarja ni potrdilo. On se seveda sklicuje na to, da je za življenje in imetje meščanov v Ljubljani jako slabo preskrbljeno.

Pri tem je pa dr. Eger popolnoma prezrl, da so bile par dni pred od njega omenjenimi septembr. dogodki leta 1908. v Ptuj tu tepene slovenske dame, da so bili napadeni in ranjeni člani družbe sv. Cirila in Metoda, a vendar se na te očitke ni našel nihče, ki bi predlagal, da se v Ptuj župan Ornič ne potrdi, čeravno je Ornič čisto drugače postopal kakor pa Hribar v Ljubljani. — (Gospod poslanec dr. Eger: »Ausdrücklich angeführt, dass wir nicht interveniert haben!«). Ampak prav vam je bilo, da župan Ivan Hribar ni bil potrjen.

Torej iz tega stališča narodno-napredna stranka ne more vzeti odgovora e. kr. deželnega predsednika na znanje ter bo glasovala za predlog tovariša dr. Tavčarja in za dodatni predlog tovariša dr. Trillerja. — (Odobranje.)

Dnevne vesti.

+ Vse zaplenjeno! Včeraj je bil večer po volji gotovih gospodov. Vse je bilo zaplenjeno. Zaplenjen je bil »Slovenski Narod« in zaplenjen je bil »Slovenec«. Naš list so zaplenili zaradi komentarja, ki smo ga napisali o prepovedi postaviti Lundern in Adamien spomenik in pa zaradi notice o Elsnerju. Torej nobenega lista ni bilo večerj. Vsemenska gospoda, ki nad nami gospoduje, je imela prijeten večer in goreče je želela, da bi bilo mnogokrat tako.

+ Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke je v svoji seji dne 14. t. m. sklenil protest proti imenovanju dvornega svetnika Elsnerja predsednikom deželnega sodišča ljubljanskega, ker vidi v tem eminentno kršenje slovenskega posestnega stanja, nadalje krivično zapostavljanje drugih starejših, izbornih kvalifikovanih sodnikov slovenske narodnosti

in končno pravosodstvu skrajno škodljiv poskus od strani justične uprave, da bi se imenovanja sodnikov na odločilnejša mesta urejevala po njihovem nemškem prepričanju in ne po njihovi strokovni kvalifikaciji.

+ Klerikalno hinavstvo. Najostudnejši pojav v vsem našem javnem življenju je klerikalno hinavstvo. Nikdar ni iz klerikalnih ust slišati poštene besede, vse njih delovanje je zavratno, vedno le mislijo, kako bi nasprotnika ogoljufali ali ga izkoristili v svoje vsikdar nečedne namene. Zdaj vidimo zopet tako komedijo. Elsner je imenovan deželni sodnim predsednikom v Ljubljani. Ze mnogo tednov se je to pripravljalo, a klerikalci se niso ganili. Nobenega koraka niso storili proti temu imenovanju, da, še ust niso odprli. Ko je šlo se za imenovanje finančnega ravnatelja, so klerikalci napeli vse sile, da so strnoglavlili Slovenca Dobido in spravili na to mesto Klimenta; ko se je šlo za mesto poštnega vodje, so zastavili vse moči, da so spravili na površje Štruklja. Sedaj pa se že zmečili niso. Vedno se klerikalci postavljajo na stališče, da se za sodnijo ne menijo. Zoper kršenje jezikovne ravnopravnosti pri sodiščih se niso imeli besede; zaradi krivice, storjenih slovenskim sodnikom, se prsta niso nikoli ganili, vse boj so prepuščali naprednjakom. Pri Elsnerju se celo za svojega somišljenika dr. Kavčiča, se niso zavzeli. Nikoli bi se vlada ne bila upala imenovati Elsnerja, če bi se bili klerikalci uprli pravočasno. A klerikalci niso ničesar storili. Sedaj, ko je Elsner imenovan, ko se ne da nič popraviti, se delajo ogorčene, da bi ljudem nasuli peska v oči in da bi za politiko dr. Šusteršiča ujeli »Zvezo južnih Slovencev« Elsner jima je dobrodošel povod in preteza, da kličejo »Zvezo« v svoj tabor. Upamo, da kličejo zaman.

+ Nobeden ga ne mara. Naravno je, da je imenovanje Elsnerja v vseh narodnih krogih obudilo največje ogorčenje in pravo besnost proti Hohenburgerju in proti Pittreichu. Značilno je pa, da so tudi pametnejši Nemci nevoljni, ker jim je Elsner preveč zagrizen in preveč ekstremen nemški nacionalist. Nemci sami priznavajo: Slovenci so po vsi pravici besni, ker takega zagrizenega sovražnika bi vlada vendar ne bila smela imenovati za tako mesto. Me-

LISTEK.

Narodni batister Koroške.

(Poročal Ante Beg na obrambnem tečaju v Ljubljani dne 2. jul. 1910.) (Dalje.)

V trbiškem sodnem okraju slovenska stvar tudi zelo nazaduje. L. 1890 je bilo 4217 Nemcev in 2391 Slovencev, l. 1900 pa 4944 Nemcev in 2105 Slovencev. Slovenci smo torej relativno nazadovali za 63,4%₀₀, absolutno pa za 286 duš. Pripomniti je treba, da l. 1890 še niso šteli vojakov, l. 1900 pa je bilo v Trbižu 47, v Naborjetu pa 30 slov. vojakov.

Razun trbiške občine obsega sodni okraj le Kanalsko dolino, ki je zaprt jezikovni otok. V trbiški občini še nismo prehode nazadovali. Leta 1890 je bilo 287, l. 1900 pa 223 Slovencev. Gorostasen pa je naš upadek v mestu Trbižu. L. 1890 je bilo še 279, l. 1900 pa samo 74 Slovencev, a med temi še 46 vojakov. Občina obsega župnije Trbiž, Kokavo in Rabelj. Kokava je popolnoma nemška župnija. V Rablju smo lepo napredovali. L. 1890 je bilo le 8 Slovencev poleg 494 Nemcev, l. 1900 pa 126 Slovencev in 597 Nemcev. Začeli so namreč med tem zopet delati v rudniku

nesrečnega spomina. Sicer pa je trbiška občina za Slovence izgubljena brez vsake pomoči.

Kanalska dolina je izmed najromantičnejših dolin v naših deželah. Na desni in levi jo strážijo divji gorski velikani, ki puste ponekod prostora le za reko Belo in za cesto. Dasi so prebivalci v neprestani nevarnosti pred naglimi poplavami gorskih hudournikov, vendar se oklepajo rodne grunde. Po okupaciji je skušala vlada pregovoriti Kanalec, naj zamenja nehalno domovino z rodovitno Bosno, toda niso je zapustili.

Za kanalsko dolino je dvomljivo ako se bo mogla držati. Slovenci so preveč izolirani, v sosesčini z Nemci, med seboj pa razprti. Zaradi tega so postali slovenski Kanalcovi čudaki, dasi so sicer še precej verni svojemu materinemu jeziku, toda o političnih strankah ne marajo ničesar slišati, temuč raje simpatizirajo s socijalnimi demokrati.

Prva občina so Z b a n i c e, skoraj čisto slovenske, dasi so našli l. 1890 52 Nemcev poleg 806 Slov., l. 1900 pa celo 162 Nemcev in le 693 Slovencev. Iz šole je slovenščina skoraj popolnoma izključena, dočim je cerkev še slovenska. Čisto nemška občina je N a b o r j e t, a to že stotletja. Naselbino so ustanovili Benečani, ki so napravili fužine ter krstili l. celo dolino »Canale di ferro« — od tod Kanalska dolina. Naborjet (Malborghetto) se je imenoval za ča-

saBenečanov »Bonborghetto«, a iz »bonum« je postal »malum«, ker je blagostanje naglo padalo. O nekdanjem bogastvu Benečanov še pričajo starinske palače z mramornatimi stebri in velikimi dvoranami. Stare hiše torej niso nemškega, temveč benečanskega sloga. L. 1890 so našli v občini 6 Slovencev, l. 1900 pa brez vojakov 20. Da Slovenci napredujejo, izhaja od tod, ker si Slovenci iz Ukei in Lipalje vasi nakupujejo. Naborjani namreč gospodarsko silno propadajo. Župan v Lipalji vasi mi je povedal, da so danes v Naborjetu razun 5 rodbin vse slovenske, toda nezavedne. Tudi Luznica z znanimi zvepljenimi toplicami je skoraj čisto nemški kraj. L. 1890 niso našli nobenega Slovence, l. 1900 pa vendar že 4. Tudi tukaj se vrši s prebivalstvom isti proces, kakor v Naborjetu. Danes so v kraju le še 3 nemški gospodarji, vse drugo so pokupili Ukovljani in Lipoljani. Luznica je vsolana v Lipaljo vas.

U k v e so zopet skoraj čisto slovenska občina. L. 1890 so našli 940 Slovencev in 43 Nemcev, l. 1900 pa 817 Slovencev in 52 Nemcev. K občini spada popolnoma slovenska kuracija Volčje vas. Šoli v Ukvi, kakor v Volčji vasi sta utrakvistični z nemškomišlečim učiteljstvom. Prihodnje ljudsko štetje nam zna prinesiti čudno presenečenje. Ukovljani in Volčjevačani se strastno vojskujejo zaradi občine, nemški agitatorji pa podpihu-

jejo prepri, tako nastopajo slov. prebivalci Volčje vasi v tem boju kot nemški »fortschrittlerje«.

Lipalja vas je čisto slovenska občina. L. 1890 so našli 7, leta 1900 pa 15 Nemcev. Pravega Nemca pa v občini sploh ni. Po rojstvu in občevanju so vsi Slovenci, po mišljenju pa socijalni demokrati. Znaajo še tudi večinaoma furlanščino. Šola je utrakvistična. Nadučitelj je češki renegat, učiteljica pa nezavedna Ziljanka. Slovenščine se v šoli le malo sliši, dasi zna pri vstopu v šolo le par otrok tudi nemško. Bivši nadučitelj Kovač — sedaj gostilničar in župan — je napravil slov. šolsko knjižnico, a njegov naslednik je vse slovenske knjige pometal v peč. Cerkev je skrajno zanemarjena. Župnijo namreč oskrbuje vpokojeni dekan, Nemec, ki ne zna slovensko. V šolo hodi župnik iz Pontablja, ki pa tudi ne zna dosti slovensko. Na ta način je najbrž škofjski ordinarijat poklical nad Lipljane dvojno kazen za socijalistično mišljenje. Res škoda za to lepo župnijo, ki je prava zelenica Kanalske doline. Občina je v slovenskih rokah.

Ravnatoka abnormalne razmere so v Pontablji. Kraj je sicer vedno nemški, l. 1890 še niso našli nobenega Nemca, l. 1900 pa že 12. Šola in cerkev sta nemški, toda nemški nacionalizem vkljub vsem bojnim družtvom ne more uspevati. Letos se je zgodilo čudo, da so nemški občini

zavladali Slovenci. V sled opozicije obrtnikov in uradnikov proti prejšnjemu županu so volili za župana mizarja Martiča, doma iz Grile v Rožni dolini, za l. svetovaleca pa restavraterja Cerovška, rodom stajerskega Slovence. Tudi 2. svetovalec Aichholzer drži s Slovenci. Cela Kanalska dolina je torej dežela abnormalnosti in neverjetnosti. Ako bi bilo ljudstvo pristopno, bi se sedanje razmere dale izkoristiti za narodno stvar.

VI. Okrajno glavarstvo Šmohor.

Vrnimo se v Ziljsko dolino, namreč k občinam, ki spadajo pod šmohorsko okrajno glavarstvo. V šmohorskem sodnem okraju tvorimo Slovenci 437,8%₀₀ (l. 1890 še 459,6, l. 1880 pa še 474,2%₀₀). Torej močno nazadujemo. L. 1890 je bilo v šmoh. okr. 4654 Slovencev poleg 5472 Nemcev, leta 1900 pa 4460 Slovencev in 5725 Nemcev.

Okraj obsega sledeče slovenske občine: Blače, Brdo, Gorice in Štebenj. Začnimo na jugu.

V občini Blače so se do zadnjih let Slovenci lepo držali, a Nemci celo nazadovali. L. 1890 so našli 621 Slovencev in 9 Nemcev, l. 1900 pa 540 Slovencev in 6 Nemcev. Nemštvo se torej ne more spraviti do veljave, a tudi Slovenci nazadujejo, ker se izseljujejo v Ameriko in Aleksandrijo. Šola je utrakvistična z nemškomišlečim učiteljstvom.

rodajni krogi na Dunaju in v Gradcu se bodo še kotali tega imenovanja, kajti zadali so z njim zaupanju slovenskega prebivalstva v justico najtežji udarec in izzvali neizprosni boj tudi na justičnem polju.

— Kranjska kmetijska družba. Po dolgih letih se je klerikalnem napovedi vendar posrečilo, da so dobili v roko kranjsko kmetijsko družbo. Kar so tolikrat poskušali, kar jim je tolikrat izpodletelo, to so zdaj vendar dosegli. Klerikalci so zmagali, ker so za svojo zmago delali. Na eni strani so mobilizirali svoje pristaje, na drugi strani pa so učitelje ogoljufali za volilno pravico s tem, da so občni zbor razpisali na ponedeljek, ko mora učitelj delati v šoli, duhovnik pa nima nič opravka. Od napredne strani se ni skoro nič storilo za ta občni zbor. Bivši napredni odborniki niti naprednih listov niso informirali o občnem zboru. »Slovenski Narod« in »Slovenski Dom« sta pač storila kar sta mogla, a da to ni bilo zalego, kakor osebna agitacija duhovnikov, je pač naravno. Tako se je zgodilo, da je dobila kmetijska družba, v kateri sta dve tretjini članov slovenskega naprednega mišljenja, klerikalno-nemški odbor, tako se je zgodilo, da so pripadniki manjšine pomotali iz odbora pripadnike večine. Za danes se omejujemo na približje tega dejstva, ne da bi premetavali vprašanje kaj naj se zgodi, ali naj naprednjaki poskusijo dobiti družbo vnovič v roke, ali naj jo zapuste, razbijejo po družnice, v katerih imajo večino, in prepuste družbo njeni usodi. Da napredni kmetovalci nimajo od družbe ničesar pričakovati, dokler jo bo vodil klerikalno-nemški odbor, da bo odbor skušal zagotoviti klerikalnem gospodarstvu tudi z najmanj poštenimi sredstvi, to pač uvideva vsak, kdor klerikalce le količkaj pozna. Kmetijska družba ima lepo premoženje in zaradi tega so se je klerikalci polastili in je ne bodo dali tako lahko iz rok. To priča nastop dr. Pegana, kateremu je dal Povše na občnem zboru besedo, dasi ni imel pravice do nje. Povše je s tem storil osebno nesposobnost, ki jo zaradi tega pribijamo, ker se gre Povše navadno prav rad objektivnega predsednika. Končno bodi še omenjeno, da je dosednji odbornik c. kr. kletarski nadzornik g. Fran Gombac že pred pol letom izjavil, da več ne kandidira in tudi ni kandidiral in se ni volitve udeležil.

— Kmetijska družba v rokah kmeta. Kaj naši fajmoštri in kaplani že vse predstavljajo, je kar čudovito. Navadno so božji namestniki in vsak Jaka med njimi poudarja, da ima večjo oblast kakor celo bogorodnica; dalje reprezentirajo cerkev, cerkev — to so duhovniki s škofom na čelu. Dalje nastopajo kot ljudstvo. Kadar govore klerikalci, vedno govore v imenu ljudstva, češ, ljudstvo to hoče, ljudstvo nas je volilo, a v resnici so to ljudstvo samo duhovniki. Najnovejša vloga, v kateri nastopajo duhovniki, pa je vloga kmeta. Kmetijska družba je v rokah kmeta — vpije »Slovenec«, ker so večeraj fajmoštri in kaplani s pomočjo ljudi, ki so jih gnali kakor teleta na volišče, znagali pri volitvi v kmetijsko družbo. To se pravi: pomotali so iz družbe kmetijske strokovnjake in posadili na njih mesto fajmoštre. Tako predstavljajo naši duhovniki vsak dan kaj drugega, pri vsaki priliki nastopajo v kaki drugi vlogi. Samo v vlogi poštenih, in spoštovanih vrednih

sodeželanov, jih še noben človek ni videl.

— Čast, komur čast. »Slovenec« ne zamudi prav nobene prilike, da ne bi bivšemu našemu naprednemu občinskemu svetu primazal kake gorke zašušice. Pa naj piše o japonskem parlamentu, ali o severoameriških volitvah, ali pa o starih Ljubljancih, ki so se oblačili liki prevzetni Benečani v svilo in barvno, vedno jo bo mojster sofistike tako zvil, da si more naposled Hribarja malo privoščiti. Seveda se vsi taki članki odključujejo po fenomenalni konfuznosti in zmedenosti, menda zato, ker so preračunjeni v prvi vrsti za »Slovenceve« bralce. Razsedeni človek pa lahko kar z rokami zagradi vse debele laži in naravnost idiotske tritve, ki so nagromadene v teh člankih. Nič drugega kot ena sama dolga klobasa je bil n. pr. zadnji »Slovenec« članek o varstvu umetnin na Kranjskem. Mi smo ta članek primerno ocenili in obnem našim prečistitim nekaj britkih resnic povedali. Rekli smo, da je vendar malo prevelika nesramnost očitati naprednjakom grehe, ki so jih sami v največji meri zakrivali. Osvežili smo jim malo spomin, kako lepo so umeli ohranjati stare slike in zgodovinske spomenike in kako so posebno mojstrsko znali po potresu restavrirati naše cerkve. Na ta naša očitanja je čestiti »Slovenec« molčal kot grob in ni rnil besedice v obrambo. Šele ko smo občinstvo opozorili, kako debele se je znebil »Slovenec«, ko je trdil, da so nas Rimljani visoko prekašali glede prometnih sredstev, čutil se je ženi-jalni in veleučeni članek, osebno prizadete ga je blagovolil odgovoriti. Pravi, da šele zdaj umeje, »zakaj je liberalna občinska uprava s svojim Hribarjem na čelu uprav po g e p i d s k o in a v a r s k o razdevala zgodovinske spomenike (katere?) v Ljubljani.« (O Gepidih nam sicer ni znano, da bi nalik Vandalom kot poseben šport gojili — razdevanje zgodovinskih spomenikov; svetujemo pa učenemu člankarju — ki mora biti najmanj kak profesor po svojem postarskem poklicu, — da naj rabi prihodnjič še kake bolj redke izraze, n. pr. po »japidsko«, »hyperborejsko«, ali »seordisejsko«.) Poslušajmo pa, kaj se piše »monstrum učenosti«. »Zdaj šele se nam je zasvetilo, kako to, da liberalna Ljubljana ni dala na spomenike iz rimske dobe, ki so se začeli proučevati in ohranjati šele sedaj, kakor n. pr. mirsko zidovje s svojimi stolpi in kanalizacijami ter florisi ob njega naslonjenih stavb z dragocnimi mozaiki.« Kolikor smo se mogli orientirati v tej prekrasni slovenščini, hotel je članek za uprav Friedjungovo razboritostjo dokazati, da so se spomeniki iz rimske dobe pri nas šele sedaj začeli proučevati, ko Hribar ni več župan in Ljubljana tudi ne več — liberalna. Sedaj pa imate g. Hribar, zakaj pa niste že pred leti dali kopati po privatnih posestvih. Zakaj ste pa denar razsipavali za regulacijo, vodovod, razsvetljavo, kanalizacijo in druge take nepotrebne reči. Mar bi dali brskati po starih spomenikih iz rimske dobe in danes bi vam pel »Slovenec« slavo. Seveda boste ugovarjali, da je baš zidanje obrtne šole, ki ste jo nam Vi priborili, povzročilo, da so se odkrili stari rimski spomeniki. A ta zagovor ne drži. Kakor smo iz zanesljivega vira izvedeli, zbirajo klerikalci že dokaze, da so si oni stekli največ zaslug za obrtno šolo. Do prihodnjih občinskih volitev bodo baje imeli že ves tozadevni material v rokah.

potem pa gorje vam, g. Hribar! Po geolu starih bab: postrizen je postrizen, učeni sotrudnik »Slov.« še vedno vstraja pri svoji trditvi, da so nas Rimci glede prometnih sredstev nadkriljevali. Sklene se pri tem na — Cezarja! Poznamo sicer Cezarja dobro — ne samo iz Freunda, — da bi pa mogli na podlagi njegovih podatkov dokazati to, kar »Slovenec« člankar trdi, morali bi iti popreje še h klerikalcem — v šolo. Pojdite se solit vi moderni inženjerji z vašimi nebotičnimi poslopji, stolpi mostovi, z vašimi smelnimi železnicami in predori, takih cest, kakor so jih znali graditi Rimci, pa vendar ne spravite več skupaj. Skrije se pa tudi vi, globoko misleči, Kant, Schopenhauer, Nietzsche, da tudi vi krščanski filozofi, od sv. Avgustina in Tomaža. Akv., pa noter do blaženega Janeza Evangelista Kreka! Kaj boste vi revčki napram rimskim filozofom? Sicer stoji že v Starotovi občni zgodovini zapisano, da niso Rimljani kot filozofi ali modroslovi nič novega izumili in da so se le poprijeli naukov raznih grških modrijanov, pa to je postarska stvar. Treba je koncem vseh knezev Hribarja malo otipati, pa bi bilo vendar malo prenerodno že — z Grki začeti. Bolj priročni so učenemu »Slovenec« člankarju — Kitajci. Kajti tudi te je poslal proti nam slovenskim naprednjakom v boj, tako, da smemo opravičeno upati, da bo drugo pot še — Meksikance spustil na nas. Kakor na rimsko, tako se namreč mi liberalci tudi na kitajsko kulturo prav nič ne razumemo. In v resnici, kar čremo »Slovenec«, dosedaj še nismo vedeli, posebno ne, da kitajska literatura evropsko prekaša (adijo Goethe, Shakespeare i. dr.) in da zna vsak Kitajec pisati in brati. Nekaj bi pa vendar učenemu člankarju priporočali. Da črne svoje kolege opozori, naj ne ovirajo med Slovenci nacionalne vzgoje, ki je baje med Kitajci že na tako visoki stopnji. Do sedaj so različni Mahnič, Jeglič, Čoki in drugi čuki baš v nasprotnem smislu pri nas delovali. Tudi bi člankarju svetovali, naj vso svojo vplivno besedo na merodajnih mestih zastavi, da krščanski misijonarji ne bodo več hodili v Azijo Kitajcev spreobračati. Čemu res jim krščansko kulturo vsiljevati, ko jo pa poganska tako visoko nadkriljuje. Kar se tiče zadnje opazke v »Slovenec« članku, naj bi šel bivši naš občinski svet, h Kitajcem v šolo, pa le suho pripomnimo, da tega ni potreba, ker bo po novem volilnem redu prišlo v občinski svet itak tudi nekaj — Kinezarjev.

— »Slovenec« prismodarije. Včerajšnji »Slovenec« nekaj fantazira o zborovanju, ki ga je imela narodno — napredna stranka zadnje soto v »Narodnem domu«. Dela se strašno informiranega, pa se je s svojimi »informacijami«, žal, temeljito urezal. O tem, kar piše »Slovenec«, se na zborovanju sploh ni razpravljalo. Ne smešite se gospodje okrog »Slovenca« s takimi prismodarijami. Zadnjič ste pač imeli srečo, da ste našli v naših vrstah vam sorodno dušo, pa smo jo, hvala bogu, kmalu izsledili. S tem, da dotičnega značajnika kratkoma nismo več povabili, pa je zmanjkalo tudi »Slovenec« informacij. »Slovenec« nam je storil dobro uslugo. O tem, kar smo prej samo sumili, smo zdaj prepričani. »Slovenec« pa prijateljsko svetujemo, da se s takimi čenčami preveč ne smeši.

— Razpust goriškega deželne zboru? Znamenja kažejo, da utegne

biti goriški deželni zbor v kratkem razpuščen. Slovenski klerikalci in laški liberalci, zvesti si zavezniki, so se gekali na vse načine okoli namestništva in okoli ministrstva, da bi ne prišlo do razpusta goriškega deželne zboru. Toda drugače pripomočka za to, da bi prišel goriški deželni zbor do rednega delanja, kot razpust deželne zboru. Pred vsem vlada ne more več pustiti sedanjega predsedstva. da bo uganjalo komedije ter delalo škandale pred vsem svetom. Odstopiti pa nočeta ne dr. Pajer ne dr. Gregorčič, zatorej bosta pa pahnjena s svojih mest potem razpusta deželne zboru. Vlada pa tudi ve, da je deželno gospodarstvo na Goriškem najslabše, da je torej treba, da se menjaajo gospodari, ker je neizpodbitno, da sta Pajer in Gregorčič spravila deželo na rob finančnega propada. — Glas o razpustu goriškega deželne zboru smo slišali tudi iz pogovora, ki ga je imel cesar z laškim poslancom dr. Bugattom v soboto pri cereli povoda delegacijskega dneja. Dr. Bugatto je omenil, da je upati, da se prihodnje volitve izvršijo tako, da zboljšajo razmere v goriškem deželnem zboru in cesar je rekel: Upajmo to! Če pride v kratkem do razpusta, potem se bodo vršile nove volitve še to zimo.

— Sarovost nemških listov. Kakor znano, je graška »Tagespost« nekako glasilo naše nemške vlade in njenih trabantov. Prepoved, postaviti Lundru in Adamiču spomenik, motivira »Tagespost« sledeče: »Mit diesem Verbot hat sich die Regierung auf den selbstverständlichen Standpunkt gestellt, dass es doch nicht angeht, öffentliche Ruhestörer und Exzedenten noch durch Denkmale zu verherrlichen.« Vsako ve, da sta ravno Lundru in Adamič popolnoma nedolžna, da se nista udeležila nikakršne demonstracije in da sta prišla le po nesreči med vojaški ogenj. Ta motivacija kaže pač o nizkem mišljenju tega nemškega dopisnika, kateremu niso niti mrtvi več sveti. So pač pripadniki »kulturvolke«.

— Škufnje učne usposobljenosti. ki so se vršile od 3. novembra pred tukajšnji c. kr. izpraševalno komisijo za občne ljudske in meščanske šole, pod predsedstvom deželne šolskega nadzornika Fr. Levea, so večeraj končale. Aprobirani so bili: I. za meščanske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom: Fran Marinek, def. učitelj v St. Vidu nad Ljubljano (II. skupina) z odliko; Marija Lapajne, def. učiteljica v Idriji (I. skupina) z odliko; Marija Pahne, def. učiteljica v Dol. Logatu (I. skupina). — II. Dopolnilni izpit iz veronauka: Karel Hlebec, def. učitelj na Ubelskem, Fran Schelivsky, vodja nemške privatne ljudske šole v Trzinu. — III. Aprobirani so bili nadalje: a) za splošno ljudske šole z nemškim učnim jezikom: Jožef Siegmund, prov. učitelj v Starem trgu; Henrik pl. Turčanski, prov. učitelj v Zidovem; Ema Duh, podučiteljica v Feltengafu na Koroškem; Marija Palone, prov. učiteljica v Morovicah; Avgusta Šip, prov. učiteljica v Pulju; Erika pl. Vorbeck, podučiteljica v St. Jakobu v Rožni dolini; b) za ljudske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom: Henrik Blazinšek, pomožni učitelj v Zibiki (Stajersko); Ivan Dimnik, prov. učitelj v Ljubljani; Josip Dolgan, prov. učitelj v Mrzlem polju; Franc Drnelj, prov. učitelj v St. Jederti nad Laškim trgom; Frane Golob, prov. učitelj v Zagorju; Florjan Gostič, prov. učitelj v Poljanicah; Andrej Gostiša, prov.

učitelj v Gorjah; Frane Jurešić, prov. učitelj v St. Jernaja; Leopold Kopač, prov. učitelj v Postojni; Fr. Kos, prov. učitelj v Trstu; Rudolf Kump, prov. učitelj v Cerknici; Fr. Levstik, prov. učitelj v St. Petru pod Sv. goro (Stajersko); Pavel Ločnik, prov. učitelj v Dolenji vasi pri Kočevju; Viljem Mazi, prov. učitelj v Iški vasi; Ivan Mihelič, prov. učitelj v Kapelah (Stajersko); Vladimir Pazar, prov. učitelj v Premu; Karel Sovre, prov. učitelj v Radečah; Ferdinand Šentjure, prov. učitelj v Hranstniku; Ivan Šraj, suplent na deški meščanski šoli v Postojni; Karel Stravs, prov. učitelj v Hotedersicah; Franc Tratinik, prov. učitelj v Črnu vrhu nad Idrijo; Frid. Trost, prov. učitelj v Raki; Ant. Urbančič, prov. učitelj na Gorenjem jezeru (Logatec); Viktor Volk, prov. učitelj v Dolenji vasi pri Senožečah; Avgust Waschte, prov. učitelj v Trstu; Fr. Zemljčič, prov. učitelj v Rečici v Savinski dolini; Gabrijela Azman, prov. učiteljica v Senožečah; Pavla Bergant, prov. učiteljica v Šmartnem pri Kamniku; Mira pl. Domjanič, prov. uč. na uršulinskih šolah v Škofji Loki; Marija Einspieler, proviz. učiteljica v Loškem potoku; Melanija Fajdiga, prov. učiteljica v Trzinu; Renée Gottlob, prov. učiteljica v Slov. Bistrici; Franciška Grošelj, prov. učiteljica v Spitalu; Marija Habbé, prov. učiteljica v Ovsibah; Pavla Hočevar, prov. učiteljica v Trstu; Ivana Hrast, prov. učiteljica v Ljubljani; Ivana Jager, prov. učiteljica v Zagorju; Ana Jack, prov. učiteljica v Velikem Podlogu; Antonija Jaklič, prov. učiteljica v Radovljici; Danica Kavčič, prov. učiteljica v St. Mihelu pri Novem mestu; Marija Kersnik, prov. učiteljica na Brdu; A. Klun, prov. učiteljica v Fari vasi; Aleksandra Kordiš, prov. učiteljica v Vinici; Franciška Kosec, prov. učiteljica v Dragatušu; Angela Kraker, prov. učiteljica na Brezovici; Elza pl. Lukane, bivša prov. učiteljica v Trstu; Adela Martine, prov. učiteljica v Dobropolju; Ljudmila Odlasek, prov. učiteljica pri Sv. Petru v Ljubljani; Vilibald Peve, prov. učiteljica v Komendi; Roza Pichler, prov. učiteljica v Lipoglavu; Franciška Pristovšek, suplentica v St. Ivanu pri Velenju; Jožeta Rakovec, prov. učiteljica v Ljubljani; Antonija Randl, prov. učiteljica v Polhovem gradu; Stanislava Rogl, prov. učiteljica v Dobropolju; Danica Sinkovič, suplentka v Ljubljani (za spodnje ljudske šole s slovenskim učnim jezikom, z odliko); Friederika Spetler, prov. učiteljica v Novem mestu; Antonija Štamer, prov. učiteljica v Koritnici; Zofija Suša, prov. učiteljica na Jesenicah; Franciška Šusteršič, prov. učiteljica v Ljubljani (za spodnje ljudske šole s slovenskim učnim jezikom, z odliko); Viktorija Uršič, prov. učiteljica v Podkraju; Bogumila Vidmar, prov. učiteljica v Ljubljani; Pavla Vilhar, prov. učiteljica v Kalu. — En kandidat za meščanske šole je odstopil pred ustnim izpitom; en kandidat za spodnje ljudske šole je bil preobiran; dve kandidatinji za spodnje ljudske šole niste prišle k izpitu.

— Ledenica v mestni klavni. Iz mesarskih krogov se nam piše: V sled odredbe mestnega magistrata in vladnega svetnika Laschana pričelo se je s temeljito popravo ledenice v mestni klavni, s čimer bodo gotovo vsem mesarjem, ki že toliko let zaman pričakujemo popravo led-

Občina Štebenj obsega župnijo Štebenj in kuracijo St. Pavel, kjer je tudi šola. Po ljudskih štetjih nemstvo nazadnje (l. 1880: 50, l. 1890: 45, l. 1900: 34), toda že prihodnje ljudsko štetje nam prinese razočaranje. Danes živi v občini 41 pravih Nemcev in kakih 120 renegatov, do čim je res zavednih Slovencev le kakih 40. Občinski zastop je še v slovenskih rokah z narodnozavednim županom (Urbanec), vendar sta v odboru tudi 2 Nemeč, ki so ju volili Slovenci. Tudi v čestnem odboru imajo Slovenci večino, ker le 2 odbornika sta Nemeč, ki ju je poslal deželni odbor. Slovenci niso zavedni, ne organizirani. Nasprotniki imajo po družnico »Schulvereine«, ki ji načeljuje lesni trgovec Bartolot, delajo pa učitelji. Šolsko knjižnico zalaga »Südmark«. Vse gostilne in trgovine so v nasprotnih rokah, dočim slov. konzumno društvo propada. V občini sta dve fužini in rudokop na poskušnjo, vse nemško. Šola v Štebnu je 4-razredna, a se kmalu razširi v 5-razredno, ker je do 500 otrok, med temi le 10 nemških. Vendar je pouk razun v 1. razredu popolnoma nemški, učiteljstvo je nacionalno.

Občina Goriče obsega župnijo Borlje. Občina se pomenjuje, posebno v Borljah, pa tudi v Goričah. L. 1890 so našli v celi občini 4 Nemeč, l. 1900 pa že 27 poleg 638 Slovencev. V bodoče bo še slabše, ker se je najurlednejša biča priženil nemški n-

svoji strani. Resničnih Nemcev je v celi občini le 5. Število prebivalstva se je zadnje čase pomnožilo, tako da imamo danes 715 Slovencev po rojstvu. V občinskem zastopu imajo Slovenci sicer večino, ker imajo II. in III. ter deloma tudi I. razred (7 zanesljivih odbornikov), toda župan ni zanesljiv. Kakor rečeno, gospodarijo v šoli nemški, ozir. renegatski učitelji, dasi so vsi otroci po narodnosti Slovenci ter jih najmanj 40 pri vstopu v šolo sploh nemški ne zna. Šola v Goričah ima 5000 K podpore »Schulvereine«. Slovenci niso prav nič organizirani. (Kazalo bi ustanoviti gosp. izobraževalno društvo ter pošiljati gospodarske časopise. Občini bi se naj dala podpora, da jo vrne »Schulvereine«, nakar bi se šola poslovenila). Za rešitev slovenstva bi bilo treba delati hitro, ker je nevarnost velika. Snuje se namreč rudokop, ki je v nemških rokah.

Zadnja slovenska občina pred pragom Šmohorja je Brdo, ki se še precej dobro drži, tako da nemstvo napreduje od desetletja do desetletja le za 1%. L. 1880 je bilo 1520 Slov. in 80 Nemcev, l. 1890 1418 Slov. in 90 Nemcev, l. 1900 pa 1362 Slov. in 93 Nemcev. Zalostno je, da se število prebivalstva tako kreči vsled izseljevanja. Občina je sicer po imenu v slovenskih rokah (II. in III. razred), ker se voli na programu kršč. socializma, toda odborniki v narodnem oziru niso dosti zanesljivi. To načelo velja za vse občine v Ziljski dolini in na Koroškem sploh. Le

malokje se voli z narodnim programom, temveč parola je: tu krščanski možje (Slovenci in kršč. misleči Nemeč in nemškutarji), tam liberalci (vsi napredni elementi brez razlike polit. mišljenja). Nemeč imajo v brdski občini I. razred. Volilo je v tem razredu 5 učiteljev, 1 učiteljica, 1 častni občan in c. kr. erar. Župan je nezaveden ter sploh slov. pisati ne zna. Šoli sta 3-razrednica na Brdu in 2-razrednica v Melviah. Učitelji so Nemeč razven Martinjaka (znani čebelar, ki se na Kranjskem dela Slovenca, doma pa ne izpregovori slovensko.) Otroci so v obeh šolah razun 14 Nemcev in 2 Čehov sami Slovenci, ki pri vstopu v šolo sploh nemško ne znajo. Slovenske ure obiskuje le kakih 8 fantov. Slovensko brati se nauče otroci le iz katekizma. To velja za vse šole v Ziljski dolini. Braška šola ima 2000 K podpore nemšk. »Schulvereine«. Slovenci imajo le kat. izobraževalno društvo. Posojilnica je v nemškutarskih rokah. Nemšk. imajo požarno brambo, »Brauerbunde« in podružnico »Südmark«. V kraju sta dve opekarni, ena v nemških, ena v slovenskih rokah. V cerkvi je še večina slovensko, razun ene nemške pridige vsako četrtletje. Župna urada imata nemško - slov. pečate. Sicer v javnosti ni videti slov. besede, razun na — železnici.

V ostalih občinah, kakor tudi v trgu Šmohorju, so Slovence popolnoma zatajili, dasi jih povsod živi po nekaj. V šmohorski župniji živi n. pr.

najmanj 150 Slov., večina poslani delavci, ki pa se ne smejo priznati. O tem bo vedel najbolje dekan Držanič iz spovednice. Tudi v Spod. Beli je že dosti slovenskih rodbin, ki so si nakupile. O narodni zavednosti seveda ni duha. Pri ljudskem štetju niso v celi župniji našli nobenega Slovence — tudi dekan Držanič ne? isto se pokaže tudi pri prihodnjem štetju.

L. 1880. so našli celo v Sitnosu (nekd. Sitmož) še 24 Slovencev. V plajberskem okraju živi še tudi dosti Slovencev. Na Rutah je skoraj polovica slov. rudarjev. Našli so jih l. 1900 57, v celi plajberski občini na 86. Tudi obrtnikov je že nekaj Slovencev.

Splošna bilanca nekaj tako sloveče slov. Ziljske doline je obupna. Zanimivi narodni običaji (raj pod lipo) in z njimi tudi pesira narodna moza izginjajo. K temu žalostnemu prevratu je največ pripomogla železnica. Po celi Ziljski dolini so nastavljeni za uradnike, slugo in delavce le trdi Nemeč ali strupeni renegati. Drugo store državne in deželne oblasti, ki pošiljajo v Ziljsko dolino le najzagronejše učitelje, poštarje in orožnike. Po celi Ziljski dolini so orožniki Nemeč. Ljudstvo je vsled teh vplivov zbegano, nezanesljivo, pokupljivo, neznačajno in vdano pijaci. To velja posebno glede odpadnikov. Neznačajnost učiteljev je vzrok, da tudi ljudstvo ni več natančno glede dane besede. Le en dokaz: Nadučitelj Horvatu v Čačah, edinemu narodnemu učitelju v Ziljski dolini,

ki ima zaradi svoje značajnosti in narodne delavnosti strahovite boje s stanovskimi in drugimi renegati, je povedal njegov podučitelj Nemeč, da se je postajenčelnik izrazil: »Die Lehrer sind nur zum Pressen da«. Horvat se je potegnil za čast celega stanu ter se pritožil pri dež. šol. svet. ki pa je pritožbo izročil obrekovalcu, in ta je nadučitelja tožil zaradi razžaljenja časti. Podučitelj je pri sodišču pod prisogo izjavil, da tožitelj ni izrekel inkriminiranih besed. Nadučitelj je bil obsojen v hude stroške.

V jezikovnem oziru so Ziljski Slovenci zanemarjeni. Pri okr. glavarstvu razume le neki Kočevar slov. Tudi okrajno sodišče razume le v ustnem občevarju slovensko.

Ob koncu se ozirimo na nekatere vzroke našega propadanja. Glavni vzrok je absurdno šolstvo, vse drugo oskrbijo državne in deželne gosposke pod vplivom nemškega »Volksraats« in nemških bojnih društev. Tisti pa, ki so poklicani, oziroma so si sami uzurpirali pravico rešiteljev koroških slov., stoje na ozkosrčnem stališču strankarstva: naj vse vrag vzame, ako ne bo bita pod našo komando! Znana je izjava voditelja koroških Slovencev: »Mi hočemo imeti vse organizacije v gotovem duhu, zato tudi šolstvo in učiteljstvo.«

In ravno glede šolstva bi ne smelo biti strankarstva, ako hočemo sploh kaj rešiti.

(Dalje prihodnja.)

nice, jako ustreženo. Saj je obče znano, da brez dobrih hladilnih prostorov je nemogoče v poletnem času občinstvu postreči z dobrim mesom. Ali naše veselje se je kmalu spremenilo v veliko začudenje. Kakor mora biti znano mestnemu magistratu, je ledenica v klavnici — to je prostor za vlaganje mesa — veliko premajhna. Leto za letom se ravnsamo v kavsamo za prostor, to pa, ker nam je le polovico ledenice na razpolago, v drugo polovico se pa vsled nesrečne prvotne zgradbe ne more obešati meso. Tako se je vršilo dosedaj, ko ledenica sploh ni bila dosti prida, vsaj že julija meseca ni bilo veliko ledu. V novi, oziroma popravljivi ledenici pa se nam zatrjuje, skozi celo leto dovolj ledu, da bode enakomerna nizka temperatura. Dobro! Ali kaj nam to koristi, ko polovica mesarjev ne bode mogla vlagati mesa, ker so prostori premajhni? In ta poprava bo stala mestno občino 10—12.000 kron!! Nole, da bode ledenica veliko premajhna, nastane tudi vprašanje, kdo pa garantira, da bode led!! Torej se lahko primeri, da bo ledenica — brez ledu!! Vsem tem nedostatom bi se pa dalo od pomoči na prav enostaven način, da se ledenica prenaredi v hladilnico. Nam je popolnoma nerazumljivo, da je magistrat tako nazadnjaški, da popravlja staro ledenico, ko mora vedeti, da se danes v nobeni klavnici ne grade ledenice, temveč le hladilnice. In kakor nam zatrjuje izvedenci, se ledenica v klavnici kaj lahko pretvori v hladilnico. Prostor cele ledenice bi bil dovolj velik za vse mesarje, torej gre le za stroje in za te bi se kmalu dobil prostor. Ako klavnica žrtvuje 10—12.000 kron za popravilo ledenice, ki ne bo nikdar popolnoma služila njenemu namenu, naj pridene občina še enkrat toliko in imeli bomo moderno hladilnico, ki bo vsem potrebam zadostovala, da bomo vedno občinstvo lahko zakladali s svežim mesom. Sedaj je še čas, vse se lahko še popravi, treba je le, da se nemudoma vse potrebno ukrene, da bomo imeli spomladi že hladilnico. Temu se dostavljamo, da se mora ledenica na Cesar Franc Jožefov trg iz zdravstvenih ozirov odstraniti, »ker to je škandal za Ljubljano, da se dovoljuje v to okuženo luknjo, kjer je vse polno podgan, meso vlagati. Prosim, da magistrat to zadevo nikar ne odlašaj, naj popravila vse merodajne osebe in prepričal se bode, da brez hladilnice se mesto ne more zalagati z dobrim svežim mesom.

— Umrla je danes v Ljubljani ga. Marija Speil. P. v m.!

Popolen lunin mrk. V slučaju lepega vremena bomo lahko opazovali v sredo zvečer, 16. t. m., lunin mrk. Dasi so lunini mrki bolj pogoste nebesne prikazni, bo vendar to mrknjenje zanimivo, zlasti ker so pogoj za opazovanje izredno ugodni. Mesec stoji namreč takrat visoko na nebu, in jasne noči niso ravno izredne v zimskem času. Senca zemlje bo šla tedaj preko površine lune, tako, da popolnoma zatemni luna tervogodnih slučajih tudi popolnoma izgine našim očem. Pričetek mrka je ob 10 uri 45-6 minut zvečer, tedaj pade prvič zemeljska senco na luno. Uro pozneje, ob 11 uri 44-1 minut pa vrže zemlja svojo temno senco na luno, in ta čas je pravi začetek mrka lune. Polagoma se nato pomika temna senca od vzhoda proti jugozapadu, tako, da 55 min. po polnočju (to je 17. t. m.) je že pričetek popolnega mrka. Sreda mrka je ob 1 uri 20-9 minut zjutraj dne 17. t. m., in ob tem času je važno, da nam luna popolnoma izgine izpred oči, vsled temne zemeljske sence. Do 1. ure 46-8 minut traja popolni mrk. Nato se začne zopet svetiti, in vidno se pomika temna senca proti jugozapadu do 2. ure 57-7 minut. Od tega časa dalje je pa še luna v takozvani zemeljski senci, katere zapusti luno ob 3 uri 56-2 minuti zjutraj, in tedaj je tudi konec mrka. Lepo je ob takih prilikah opazovati luno, kako spreminja svojo barvo, od sivkaste do rdečkaste in krvavoderče in nato nasprotno. V prav jasnih večerih je tudi možno opaziti samo zemeljsko senco pred mrkom in po mrku tik lune na nebu, tako nekak temen oblak. In to, pred mrkom na vzhodni in mrku (v tem slučaju) na jugozahodni strani lune. Ta pojav so astronomi že večkrat opazovali, med drugim tudi znani lunoslovci dr. Klein v Kolnu. (Čas je naveden v t. zv. srednjeevropskem času, ki se tudi zove železniški čas.)

Umrla je snoči v St. Janžu na Dolenjskem posestnikova soproga, ga. Ana Repovž. N. v m. p.!

Poroka. Včeraj se je poročil v franciskanski cerkvi gosp. Fran Novak, trgovec in posestnik, z gđ. Francico Kastelevo, hčerko posestnika in trgovca v Zatični na Dolenjskem. Bilo srečno!

Odlikovanje. Deželni predsednik je podelil Jožetu Jurcu, članu prostovoljne požarne bramb v Velikem otoku, častno svetinjo za 25letno zaslužno delovanje pri požarni brambi.

Novi delovni šolski nadzornik na Spodnjem Stajerskem. Na mesto drž. šolskega nadzornika Leopolda Lampela, ki je bil ob prestopu v pokoj imenovan za dvornega svetnika, je imenovan dosedanj ravnatelj gimnazije v 6. okraju na Dunaju — vladni svetnik dr. Viktor Thumser. Imenovanje je menda koncesija nemškimi klerikalcem na Stajerskem.

Zoper naravo. V Celju so zaprli nekega bolniškega strežnika Tomaža Ritonjo iz Slov. Gradca, ker je perverzno občeval z nekim 17letnim krojaškim pomočnikom Ferdinandom Golobom. Tudi Goloba so zaprli. Ritonja se je na enak način pregrešil na dveh drugih moških. Oba aretiranca sta izročena sodišču v Slovenjem Gradcu.

Postopač z dragocenostmi. Pri celjskem okrožnem sodišču je v zaporu čevljarški pomočnik Jožef Tomažin, ki je pristojen v Saros na Ogrskem. Ko je orožnik preiskal potepuha, je našel pri njemu zlato žensko uro z briljanti, zlat medaljon tudi poln bisero in tri težke zlate prstane z dragocenimi kamni. Tomažin se je branil povedati, kje je dobil te dragocenosti. Kupil jih seveda ni, temveč si jih je na drug način prilastil.

Uloomi. Na gradu pri Celju so porobili neznani zlikovci v stanovanje Antona Cviklja ter odnesli rudarju Hinku več perila, obleke in več nego 20 K denarja. — V občini Lokrovce pri Celju so vlomili pri treh posestnikih ter odnesli obleko, perilo in več zlatnine. Vlomilce zasledujejo.

Za izgubljenega sina. Neka žena v Gaberjih pri Celju je izgubila svojega neubogljivega sina, ki ji je odnesel obenem tudi za dvajset kron denarja. Vsled tega je šla pobožna žena k vikarju, naj bere eno mašo, da pri povzdigovanju vidi, kje se nahaja njen izrubljeni sin. Za to mu je plačala tri krone. Toda o sinu ni dezdaj ne sluha ne duha. Tako se je zgodilo anno domini v 20. stoletju v znamenju kometa v Gaberjih pri Celju.

Zlobna mačeha. Iz Slov. Bistrice poročajo: Neka ključavničarska soproga je ravnala tako nečloveško s svojim pastorkom, da se je morala proti njej uvesti kazenska preiskava. Petletni otrok ima namreč nič manj nego 60 težkih ran na telesu.

Občinske volitve v Pivoli pri Hočah. Pri zadnjih volitvah v občinski odbor o Pivoli so zmagali nemškutarji. To je zelo značilno za razmere v mariborskem okraju in za klerikalce, ki se vedno hvalijo s svojimi uspehi. Tudi iz občine Rogoza pri Hočah se poroča enaki izid volitev v občinski odbor. Pač žalostno!

Simulirana blaznost. Iz Maribora poročajo: Cerkevni vlomilec Simon Podlipnik, ki je bil 7. julija t. l. v Mariboru aretiran in izročen tamkajšnjemu okrožnemu sodišču, se je kazal blaznega, vsled česar so ga poslali v Gradec v opazovalnico za umbolne. Izkazalo se pa je, da simulira. In v nedeljo sta ga dva orožnika zopet pripeljala v Maribor k okrajnemu sodišču.

Pretep. Iz Maribora poročajo: Preteklo nedeljo sta se sprla radi nekega dela 48letni viničar Peter Verlič in pa 20letni posestnikov sin Rudolf Muršec, oba iz Čermelsake. Ker Verlič ni hotel Muršeca ubogati, za je slednji radi tega osemkrat sunil z nožem v glavo in v hrbet ter ga težko ranil. Verlič se je podal v mariborsko bolnico.

Požar. Iz Zgornje Poljske poročajo: V petek 11. t. m. je pogorelo gospodarsko poslopje Petra Uranjeka, trgovca in krčmarja na Zgornji Poljskavi blizu šole in cerkve. Ako bi ne pihal nasprotni veter, bilo bi okoli cerkve gotovo samo pogorišče. V cerkvi je bila ravno šolarska spoved, ko je začelo biti plat zvona. Nastala je panika med otroci. Ogenj so zakrivali otroci, ki so si na hlevu zakurili.

Nemškim željam se vedno ugodi. Ptujskim Nemcem je bil načelnik ondolne žel. postaje Reichel trn v peti, ker ni hotel trobiti v njihov nemško-nacionalni rog. Toliko časa so po časopisih in zahrbtno zoper njega delali in ruvali, da ga misli ravnateljstvo južne železnice v istini prestaviti in sicer v Gradec. Na njegovo mesto pride prometni kontrolor Württemberg.

Pretepači. Iz Ptujja poročajo: 12. t. m. ponoči so pili v Slovenji vesi pri Ptujju kmečki fantje Janez Saganlin in Janez Rozman od sv. Kuni-gunde ter Jožef Tominc in Fran Sunkovič iz Zlatega Litja. Okoli enure sta prva dva odšla ter v zasedi počakala Tomica in Sunkoviča. Ko sta ta dva prišla, sta jih prva dva zahrbtno napadla ter jih precej nevarno stepla. Tominc se je takoj ves krvavo zgrudil na tla. Sagadina so prijeli, Rozman je ušel.

Srajčni gumb kot vzrok smrti. V Gradcu se je zadušil nčenec meščanske šole Rudolf Horvat, ker je pogoltnil srajčni gumb.

Samoraj. Iz Beljaka poročajo: Tu se je predvčerajšnjim zvečer ustrelila kontoaristinja Hofer. Prej se je skregala s svojo teto.

Avstrijski dreadnoughti. Iz Trsta poročajo: Dve veliki avstrijski ladji

s 20.000 tonami, katere gradi »Stabilimento Tecnico« začasno na svoj račun, katere pa potem prevzame mornariška uprava, bosti spuščeni v morje v drugi polovici prihodnjega leta in prevedeni v Pulj, kjer jih bodo oborožili. Gotovi bosti še le meseca decembra 1912. leta po 36mesečnem grajenju. Na to bosti šest mesecev za poskušnji plovili. Potem jih bodo vrstili v avstro - ogrsko vojno mornarico. Avstro - ogrska mornariška uprava pa namerava zgraditi še več dreadnoughtov. Z zgradbo tretjega, ki bode večji nego ta dva, se začne začetkom prihodnjega leta v Pulju, s stavbo četrtega pozneje na Reki. Vsi štiri dreadnoughti bodo stali 260 milijonov kron in prvi izdatki se bodo postavili v skupni proračun za l. 1911, ki bode delegacijam predloženi najbrže meseca februarja prihodnjega leta. Veselite se davkoplačevalci. Toda zastopniku slovenskega ljudstva dr. Ivanu Šusteršiču to še ne zadošča!

Prvi slovenski zrakoplovec. V nedeljo je napravil v Zagrebu prvi letalni poskus znani slovenski zrakoplovec Rusjan iz Gorice s svojim »rakoplovom, ki ga je v družbi s Hrvatom Merčepom sam konstruiral. Rusjanov zrakoplov je 320 kilogramov težak in po konstrukciji podoben Bleriotovemu. Rusjan je poskušil vzlet, dasi motor ni dobro funkcioniral. V daljavi 28 metrov od startnega prostora se je zrakoplov dvignil v zrak ter obkrožil vojaško vzhališče, na kar se je zopet gladko spustil na tla. Glede zaletne razdalje je dosegel Rusjan svetovni rekord. Zakaj najmanjša zaletna razdalja je doslej znašala 32-5 m, dočim se je Rusjanov zrakoplov že v razdalji 28 metrov dvignil v zrak. Rusjan bo tekom tega tedna napravil še več poskusnih vzletov. Prihodnjo nedeljo pa napravi prvi javni vzlet.

Aretovan klavitev. Minuli teden se je v Vodmatu pojavil brezposelni pisar Jožef Breje, rojen 1888 v Idriji ter pravil, da je davkar ter, da se piše Gliha in pod to pretevo go ljufal. Potem se je naselil v Škofji ulici ter si nadel ime pl. Krainerja železniškega aspiranta. Pod to pretevo je svoji gospodinjji ostal dožan na hrani in stanovanju 8 K, 3 K 90 v mu je pa posodila za »brzojav ko«. Policija ga je včeraj izsledila in aretovala. Pri osebni preiskavi so našli pri njem prisilni potni list iz Logateca, s katerim jo je prišel mesto domov v Ljubljano. Naslov davkarja si je prisvojil menda vsled tega ker je bil oče njegove matere davčni sluga. Breje je nastopil že svoj čas na Vrhniki kot vitez pl. Premierste, vsled česar ga je orožništvo aretovalo, ker je pod pretevo v neki gostilni izgoljufal 60 K. Klaviteva, ki je bil zaradi enakih goljufij že obsojen predkaznovan, so izročili sodišču.

Napačen policijski komisar. Meseca avgusta se je izselila v Vodmetu iz neke hiše žena nekega železničarja, ne da bi bila stanovanje pravilno odpovedala, vsled česar ji je gospodar pridržal nekaj pohištva. Ker ga do sobote ženska nikakor ni mogla dobiti nazaj, si je brihtna glavnica pomagala na drug način. Najela je nekega agenta ter šla z njim po pohištvo k posestnikovi ženi, ki pa tudi ni bila pri volji ji ga izročiti. Tedaj je nastopil agent ter posestnikovi ženi oblastno zaukazal, da mora to storiti, češ, da to ukazuje on uradno kot policijski komisar. Posestnikova žena se je »uradnemu« povelju pokorila ter izročila železničarici pohištvo nazaj. Ta svoj čin bode pa moral gospod »policijski komisar« oprati pred sodiščem.

Nepošten hlapec. Leta 1873. v Mali Gobi pri Litiji rojeni samski hlapec Martin Kotar je služil komaj mesec dni v neki tukajšnji konfekcijski trgovini, pa je že začel krasti. Dosedaj so mu prišli na sled, da je svojemu gospodarju izmaknil novo rjavo obleko, črne hlače in zelen plišast klobuk. Po ovadbi je policija Kotarja aretovala, ukradeno obleko pa zaplenila. Oddali so ga sodišču.

Pri biljaru. V soboto ponoči sta igrala v neki kavarni nek ključavničar in nek fижaker biljard. Ker je ključavničar fижakerju vedno nagajal, ga je ta zgrabil in tako telebnil v vrata, da se je razbila 7 K vredna šipa, poleg tega se je ključavničar na roki ob šipo močno obrezal.

Bogokletstvo. V nedeljo se je v neki gostilni v Vodmatu neka ženska pregrešila bogokletstva tako, da so jo postavili pod kap in ovadili policiji. Zagovarjala se bode pri sodišču.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 116 Macedoncev, 11 Hrvatov in 7 Slovencev. 83 Hrvatov se je povrnilo na Reko. 33 Dalmatincev je šlo v Trst, 11 Goricanov v Gorico, 25 Lahov pa v Kormin.

Izrubljen je najdeno. Delavec Fran Marn je našel srebrno žensko uro. — Delavka Marija Dimnikova je našla ščipalnik, katerega izrublitelj dobi nazaj pri nadležitelju Pred Konjšnobi št. 4. — Gđ. Frida Voličeva je izrubila zlato žensko uro. — G. Lindovik Ditrih je izgubil svilnat dežnik.

Društvena naznanila.

Društvo zdravnikov na Kranjskem ima v petek, dne 18. novembra ob polu 6. uri zvečer v prosekuri deželne bolnice mesečno zborovanje.

Martinov večer v Šiški. Pišejo nam: Čitalnica v Spodnji Šiški je v nedeljo priredila svoj 32. Martinov večer v hotelu Bellevue (pri Zajcu). Veselica je bila zanimiva v raznih ozirih. Vršila se je — kakor rečeno — v lepih prostorih nove zgradbe na »Razgledu«. Nastopil je številen moški zbor in pod marljivim vodstvom g. Potočnika pohvalno rešil pevske del sporeda. Izredno zanimiva pa je bila premiera društvenega tamburaškega orkestra. Prvi nastop 16 g. tamburašev je sijalen dokaz, kakke uspehe je mogoče doseči po vztrajnem delu. Obširni lokali so komaj dali prostora obilici članov in gostov. Sv. Martin je združil vso narodno Šiško in držal v neskaljeni zabavi da pozne, oziroma — rane ure. Naj bi lepa harmonija pevcev, tamburašev in častilec sv. Martina zašla v vse kroge in zvabila na složno delo v korist Šiške in naroda slovenskega. Postrežba je potrdila renomé gostilničarja g. Zajca.

Sokol v Domžalah. Vrlim naprednjakom iz Mokronoga, ki so dne 14. t. m. darovali 6 K za »Sokolski dom« v Domžalah in nam to vsoto izročili po br. Vinku Habjanu iz Domžal, izrekamo najiskrenejšo zahvalo in jim kličemo krepek »Na zdar!« — Odbor.

Za »Slovenski dom« v Kočevju je združila vesela družba v gostilni J. König v Kočevju eno razglednico za 24 K 84 v. Hvala!

Iz Trbovlja. Pravila tamburaškega društva »Kolo« je c. kr. namestništvo potrdilo in se skliče v kratkem občni zbor.

Prosveta.

Slovensko deželno gledališče. Danes zvečer se igra velika Bissonova drama »Neznanka« (La femme X.) Predstava za nepar. — V četrtke gostuje gospa Irma Polakova, operna in operetna pevka. Izbrala si je vlogo Alise v »Dolarski princesi«. Predstava se vrši izven abonementa; za lože nepar. Tako si more to predstavo vsakdo ogledati. Cene so navadne. — V soboto se uprizori prvič drama »Ekvinočij«, ki jo je spisal dubrovniški pesnik Ivo pl. Vojnovič, sedaj dramaturg kr. zemaljskega kazališta v Zagrebu. V tej drami sodeluje tudi orkester, ki izvaja simfonični intermezzo Ivana pl. Zajca. — Orkestralne in ensembleske skušnje za opero »Tannhäuser« so se priče ter pride opera prihodnji teden končno na oder.

Gledališče v Mariboru. »Gospodje sinovi«, mična ljudska igra se uprizori dne 20. novembra zvečer ob pol 8. v slovenskem gledališču. To je prva ljudska igra v tej sezoni, in ker vemo, da imajo ljudske igre veliko privlačno silo v sebi, upamo, da se gledališče napolni z mnogobrojnimi občinstvom.

Slovenski Jug.

Kaj bo s hrvaškimi satorom? Hrvaški listi pišejo, da bodo »Narodne Novine« te dni priobčile sklicanje hrvaškega sabora. Sabor bo takoj po svojem konstituiranju odgojen in bo sklican potem šele sredi meseca decembra. Med tem bo ban dr. Tomasič skušal, da se sporazumi s hrvaško-srbsko koalicijo in da si zagotovi zanesljivo večino v saboru. Za slučaj, da bi se banu ne posrečilo do tega časa dobiti večine, bo sabor sredi meseca decembra sklican samo v svrhu, da se mu naznani kraljevski reskript, s katerim se bo sabor razustil. Nove volitve se bodo potem vršile koncem meseca februarja ali začetkom marca. Mogoče pa je, da se bodo nove volitve v tem slučaju vršile še veliko kasneje.

Železničarska pragmatika za Hrvaško bo razveljavljena? Znano je, da je pred leti peštanski parlament sprejel železničarsko pragmatiko, s katero se je uzakonila madžarščina kot uradni jezik tudi na pro-grah ogrske državne železnice na Hrvaškem. Radi tega je došlo do konflikta med ogrsko vlado in hrvaško-srbsko koalicijo. Ta konflikt se do danes še ni izgladil in je tudi kriv današnjih neurejenih razmer na Hrvaškem. Za to je hrvaško-srbska koalicija kot predpogoj svojega sporazuma z banom stavila zahtevo, da se ta pragmatika razveljavi. Takoj po konferenci, v kateri mu je koalicija »svojo predpogojo naznanila, je ban dr. Tomasič odpotoval na Dunaj, da se o stvari posvetuje z ministrskim predsednikom grofom Khuen-Hedervaryem. Včerajnji uradni list hrvaške vlade »Narodne Novine« ima v uvodnem mestu o tem posvetovanju komunikate, v katerem se pravi med drugim: V nedeljo je ban dr. Tomasič na Dunaju konferiral z ministrskim predsednikom grofom Khuen-Hedervaryem in s travniškim ministrom Hieronymijem o vprašanju

železničarske pragmatike. Pri tej priliki je trgovinski minister bana obvestil, da je v svrhu spreembe imenovanega zakona o železničarski pragmatiki že odredil, da se skliče posebna anketa. Kadar bo novi zakonski načrt gotov, ga bo minister poslal banu, da bo na ta način ban, oziroma hrvaška vlada lahko v smislu nagodbe stavila svoje spremenišvalne predloge ter zastopala pravočasno hrvaško stališče, predno bo dotični zakonski načrt predložen parlamentu na ustavno razpravljanje. Ban je vzel to izjavo trgovinskega ministra z zadovoljstvom na znanje.

Vsesokolski zlet 1. 1911. v Zagrebu. Kakor smo že poročali, se vrši slovenski vsesokolski zlet prihodnje leto v Zagrebu in sicer 13., 14. in 15. avgusta. Za to veliko prireditve so se v Zagrebu že jeli pripravljati. Starosta hrvaške sokolske zveze profesor dr. Lazar Car je v soboto sklical v Zagrebu poseben sestanek, na katerem se je razpravljalo o sokolskem zletu. Med drugim je naznanil, da se tega zleta udeležijo poleg Čehov, Slovencev, Srbov in Bolgarov, tudi Poljaki, Rusi in v posebno velikem številu tudi Francozje. Na njegov predlog je bilo izvoljenih 22 odsekov, ki imajo nalogo, da pripravijo vse, da bo sokolski zlet v Zagrebu 1. 1911. najsijajnejša manifestacija vseslovenske misli.

Občintna zadnja nemška gledališka predstava v Zagrebu. Dne 24. t. m. poteče 50 let, odkar se je v zagrebškem narodnem gledališču vršila zadnja nemška predstava. Hrvaško narodno gledališče bo ta pomenljiv jubilej proslavilo s posebnimi prireditvami. Program teh prireditvev se priobči v nar dneh.

Za hrvaško šolo na Reki. Na Reki se je osnovalo društvo »Ljudevit Gaj«, ki si je nadelo nalogo, da nabira prispevke za ustanovitev hrvaške šole na Reki, kjer živi nad 20.000 Hrvatov in Srbov. Društvo je izdalo sedaj na narod oklic, v katerem se poziva rodoljubi širom hrvaške domovine, da prispevajo za šolo. Na čeln društva je poslanec Erazmo Barčič. v odboru pa je tudi poslanec Fran Supilo.

Po slovanstvem svetu

Česko - poljski spor v Sleziji. V Lazih v Sleziji se vodi že dlje časa ostra borba med tamkajšnjimi Čehi in Poljaki. Dne 10. t. m. so bile občinske volitve. Občino so imeli dolejš v rokah Poljaki, pri zadnjih volitvah pa so jo izgubili na Čeha, ki so si priborili večino v vseh treh razredih.

Predavanja o slovanstvu v Petrogradu. V Petrogradu se je pred leti osnovalo »Društvo slovenske kulture«, katerega smer je napredna. Društvo ima predvsem namen seznaniti rusko javnost s slovanstvom in s slovenskimi vprašanji. Kakor »Slovensko društvo«, tako je sklenilo tudi »Društvo slovenske kulture« prirediti v zimski sezoni celo vrsto predavanj, tičočih se slovanstva. Med drugimi bodo predavali: Maklakov »O ruski politiki in o narodnostnem vprašanju«, Miljukov, vodja kadetske stranke, »O makedonskem vprašanju«, Rodičev »O grunwaldskih slavnostih v Krakovu«, Slavinskij »O ukrajinskem vprašanju« in Brjančinov »O mednarodnem položaju Rusije«. Sama zanimiva predavanja. Ali bi ne kazalo tudi v Ljubljani prirediti predavanja, ki bi bila posvečena slovenskim odnosom?

Proti nemškemu naseljevanju. V volinjski guberniji na Ruskem se je Nemcem posrečilo dobiti v svoje roke 700.000 desetin zemlje, to je 12 % vse pokrajine. To je vzbudilo pozornost v ruskih vladnih krogih in ministrstvo je izdalo stroge neredbe proti nadaljnjemu naseljevanju Nemcev. Te neredbe se glase: Osebam, naseljenim v jugozahodnih gubernijah na podlagi zakona o tujih kolonistih, ki so sprejeli rusko rodaništvo, dalje osebam, ki so se tiakaj preselile iz privrslskih pokrajin, in potomcem vseh teh oseb nepravoslavnega veroizpovedovanja se zabranjuje v bodoče nakupovati nemrečnine (zemljišča, posestva, hiše itd.). Ta naredba ne velja za ruske koloniste iz lublinskih in sjedleško gubernije, kakor tudi ne za one inozemske koloniste ruske in češke, ki so ali pravoslavni ali pa so sprejeli rusko podaništvo.

Nemški junak. Nemški poslanec dr. Sommer je v seji moravskega železnega zbora, ko se je pričela hrupna nemška obstrukcija, vnil na »amestnika deželnega glavarja dr. Hrubana: »Schuft, Schurke«. Ko se je v četrtki češki poslanci za to obličali na odgovornost, je junak tažil in se ni mogel na ničesar opomniti. Šele ko so mu Čehi dejavne dokazali, se je udal ter priznal. Na to mu je deželni glavar dal nkor ter mu za huzen odgnal diete za dva dni, to je 12 kron. To se je prvič zgodilo, da se je v moravskem deželnem zboru našla taka kazen. Denarna oblačila nemškega junaka tako stregnila, da je namestnika deželnega glavarja ustno in planeno prosil oproščanja.

Samouprava v kraljestvu Poljskem. Odsek ruske dume je to dni razpravljal o zakonskem načrtu glede mestne samouprave na Poljskem. O načrtu je referiral poslanec Sinadinov. Poslanec Maslenikov je nasvetoval, naj bi se v mestih osnovala v varstvo ruskih in židovskih interesov osnovala posebne ruske in židovske kurije. Ruski poslanec iz Varšave Aleksejev se je izrazil proti temu, da bi se osnovala židovske kurije, češ da je absolutno nedopustno izročiti gospodstvo nad poljskim življenjem Židom in da imajo Poljaki pravico biti gospodarji mest v kraljestvu Poljskem. Predlog glede ustanovitve židovskih kurij je propadel, na kar je bila seja odročena.

Telefonska in brzoljavna poročila.

Odstop vojnega ministra Schönleha.

S. — Dunaj, 15. novembra. »Vaterland« prinaša iz najbolj informiranih krogov vest, da skupni vojni minister Schönleha se pred božičem odstopi. Krivda njegove demisije so spori v vojaških krogih, potem tudi spor z merodajnimi osebami, končno pa tudi nekatere osebne lastnosti Schönleha, ki mu ne pripuščajo delati.

Umor župana.

B. — Solun, 15. novembra. Trideset mož broječa četa, v uniformi turskih vojakov je napadla ponoči župana v Pančaru, ter umorila župana in njegovo hčer. Turška oblastva sedaj trdi, da so bili napadalec v turške vojaške preoblečeni bolgarski četaši.

Turški parlament.

B. — Carigrad, 15. novembra. Včeraj je bil odprt turški parlament. Sultan je imel prestolni govor. Za predsednika zbornice je bil izvoljen Ahmed Riza.

Avstrija in Rusija.

S. — Petrograd, 15. novembra. Od merodajne strani se zatrjuje, da so vesti, kakor da obišče Sesanov v kratkem Aehrenthala na Dunaju, nezanesljive. Sasonov, ki je sedaj samoupravljatelj ruskega zunanega ministrstva, bo po povratku carja v Rusijo, imenovan za zunanjega ministra in se potem kot tak najprej poda v Pariz.

Beg grofa Tolstega.

S. — Petrograd, 15. novembra. Iz Moskve se poroča, da se nahaja grof Tolstoj že na poti v Kavkaz. Baje se poda k svojim priščinam, ki ob Črnem morju prebivajo. Tam je namreč cela kolonija Tolstojevcev, ki žive vsi po njegovih naukih.

G. — Varšava, 15. novembra. Znani odvornik in Tolstojev prijatelj Karabčevski izjavlja, da je Tolstemu postala atmosfera, ki je vladala na Jasni Poljani, neprenosljiva. Tolstoj je bil že popolnoma obupan in sit preprirov s svojo rodbino.

G. — Varšava, 15. novembra. Tolstoj je — kakor poročajo — nevarno obolen in bati se je, da se njegova bolezen z ozirom na mrzli letni čas še ne poslabša.

G. — Varšava, 15. novembra. Stanje obolele grofice Tolste se je zopet poslabšalo. Tukaj se zatrjuje, da je največ zakrivila Tolstojev beg ona, ker ga je imela v zadnjem času popolnoma pod kuratelo in mu brnila vsako prosto razpolaganje s premoženjem.

G. — Praga, 15. novembra. »Čas« javlja nek njegov sodružnik, da so Tolstojev beg zakrivila faktično domače razmere. Grofica Tolsta je z raznimi intrigami otežkovala Tolstemu življenje.

Razpust angleškega parlamenta.

G. — London, 15. novembra. Angleški parlament je bil danes razpuščen.

Gospodarstvo.

— Konkurz. Deželno sodišče je dovolilo otvoritev konkurza o premoženju pod tvrdo Faleschini in Schuppler, registrirane odprte trgovske družbe v Ljubljani, kakor tudi o privatnem premoženju družabnika Franca Faleschinija in Edmunda Schupplerja, stavbnega podjetnika v Ljubljani. Konkurni komisar je deželni sodni svetnik dr. Jakob Poplak, začasni upravitelj mase pa dr. Eger.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rasto Pust-šlemšek.

Umrli so v Ljubljani:

Deželni bolnici:
Dne 12. novembra: Marija Kobivšek, posestnikova žena, 40 let.
Dne 13. novembra: Ana Benedik, delavčeva žena, 64 let.
Dne 13. novembra: Julij Zajc, brivčev sin, 9 mesecev. — Ivan Kramar, mestni ubožec, 63 let. — Alojzij Toč, posestnikov sin, 1 leto.
Dne 14. novembra: Franc Pogacar, mestni ubožec, 69 let.

Kupujte jutranjo izdajo „Slovenskega Naroda“.

Dragocena novost na polju prehrane in zavijanja je Oxo kocka za govejo juho, ki jo izdeluje Comp. Liebig. Le-ta vsebuje (razun vode) vse, kar spada h kročniku (okrog 1/4 l) dobre mesne juhe. Polije se kocka z vrelo vodo in juha je pripravljena. Oxo kocka za govejo juho se dobiva povsod za ceno 5 v; lahko si tedaj pripravi vsako posebno pa gospodinja, ki ne mara izgubljati časa, uradnik v pisarni, hribolazec in lovec, delavec v delavnici, vsak čas z vso udobnostjo, hitro in ceno dobro meseno juho.

Ali meni poješ? pravi Kacek.

Ako bi bili rabili sodenice, bi bili zdravi in ne bilo bi kašljanja, ki odganja odjele. Fajete pristne sodenice se pripravno rabijo, učinka so voljnega, prijetnega in zanesljivega in rad bi videl katar, ki bi se vzdiral ob rabi sodenic. Torej brž Fajevih pristnih sodenic iz lekarne ali drogerije, da kašljanje pojena. Skatljica stane K 125.

Generalno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: W. Th. Guntzert, c. kr. dvorni založnik, Dunaj IV, 1, Grosse Meugasse 17.

Najboljša ura sedanjosti:

zlata, srebrna, tula, nikljava
in jeklena se dobi samo pri

H. SUTTNER
Ljubljana, Mestni trg.

Lastna tovarna
ur v Švici.

Tovarniška varstvena znamka

I K O

Št. 11.195.

AVISO!

Vojna uprava kupi po trgovskih običajih za

Gradec . . .	2050 q	steljne slame,	970 q	posteljne slame;
Celovec . . .	980 q	"	550 q	"
Beljak . . .	4500 q	"	"	"
Gorico . . .	4750 q	"	400 q	"
Pulj . . .	370 q	"	1920 q	"

Zadevna zagotovitvena obravnava bo 25. novembra 1910 pri vojaškem oskrbovališču v Gradcu.

Kolkovane prodajne ponudbe morajo do najpozneje 9. dopoldne dopeti pri vojaškem oskrbovališču v Gradcu, kjer se tudi lahko povzamejo natančnejši pogoji iz tamkaj v polnem obsegu v vpogled razgrnjenih nakupnih aviz in uzančnih zvezkov. Nakupne avize in uzančni zvezki se brezplačno dobivajo tudi pri voj. oskrbovališčih v Gradcu, Mariboru, Celovcu, Ljubljani, Gorici, Trstu in Pulju.

V GRADCU, novembra 1910.

Od c. in kr. intendantce 3. voja.

SOLIN

najnovije in najpopolnejše
sredstvo za snaženje srebra in posrebreenje

z zajamčeno vsebino srebra za snaženje, izboljšanje ter posrebreenje srebrne posode, jedilne priprave, skled in drugih predmetov iz aluminia, novega srebra, medli, bakra, itd.

Najpopolnejše nadomestilo za galvansko posrebreenje.

Neutrpijivo za gospodinjstva, hotela, kavarne, restavracije itd. Napredaj po vsah boljših drogerijah, trgovinah z barvami in materialnim blagom itd. Cena stekla 70 h in 1 k.

„SOLIN“, generalno razpoševališče za Avstro-Ogrsko
DUNAJ, V. Margaretenquertel št. 142. 3488

Ravnokar je izšla v založbi: 3800

Ročna izdaja zakonov in ukazov za vojvodinjo Kranjsko.

Zbral in uredil Štefan Lapajne, c. kr. okr. glavar v pokoju.

I. zvezek:
Občinski red in občinski volilni red za deželno stolno mesto Ljubljano. (Zakon z dne 5. avgusta 1887 in z dne 17. oktobra 1910.)
8° 12 1/2 tiskovne pole. Cena broš. K 1.—, vez. K 1.80.

II. zvezek:
Občinski zakon in občinski volilni red za Kranjsko z 78 pravno-krepnimi odloki k zadevnim določilom občinskega reda in občinskega volilnega reda. — Prisilno izterjavanje javnopravnih terjatev deželnih okrajnih in skladnih zalag.
8° 13 tiskovnih pol. Cena broš. K 1.80, vez. K 2.40.

V obeh deželnih tiskih, obe besedili eno poleg drugega.

Naročila se sprejemajo v knjižarni: **Ed. pl. Kleinmayr & Sod.**
Ljubljana, Slovenski trg 2.

Mnenje gospoda dr. M. Kohenoffa, Berkovitz.

Gospod J. Serravallo, Trst.

S tem pismom Vam poročam o uspehih svojih poskušanj z Vašim Serravallovim kina-vinom z železom. Dosegel sem izvrstne uspehe pri moji klijenteli, posebno pa pri prebolelih, malokrvnih in nevrasteničnih bolnikih, katerih ima mnogo naša dežela valed malarije. Vaš preparat je znan kot jako dober in se razlikuje od drugih takih vin po svojem okusu. Lahko je prebaven in hitro učinkuje.

Berkovitz, 31. oktobra 1908.
Dr. M. Kohenoff.

Meteorološko poročilo.

mesec	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v °C	vetri	nebo
14.	2. pop.	732.2	10.9	sr. jzah.	oblačno
	9. zv.	728.8	6.7	sl. jzah.	dež
15.	7. zj.	725.3	5.0	sl. sever	"

Srednja včerašnja temperatura 8.0°, norm. 3.9°. Padavina v 24 urah 24.3 mm

Namesto vsakega drugega obvestila.

+

Potrjim s srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naša iskreno ljubljena soproga, mati, stara mati, sestra, tašča, svakinja in teta, gospa

Marija Speil

dne 15. t. m. ob 7. uri zjutraj v starosti 63 let po daljši mučni bolezni mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajnice se vrši jutri, dne 16. novembra ob 3 uri popoldne iz hiše žalosti, Trnovska ulica št. 15 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, 15. novembra 1910.

Karel, soprog. — Ernest, Avgust, sinova. — Marija Vodlak, Ivanka Bebevec, Emilija Dolak roj. Speil, Adela, hčere. — Ivan Vodlak in Adolf Dolak, zeta. 3799

Naše posebnega obvestila.

+

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša iskreno ljubljena soproga, oziroma mati in tašča, gospa

ANA REPOVŽ

soproga posestnika

snoči ob 10. uri po dolgi, mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere v starosti 59 let mirno preminila.

Pogreb nepozabne rajnice se vrši v četrti, 17. novembra 1910 ob 9. uri dopoldne iz hiše žalosti v St. Janžu št. 3 na ondotno farno pokopališče. Blag ji bodi spomin.

St. Janž na Dolenjskem, dne 17. novembra 1910.

3626 **Žalnožni ostali.**

Na dve bolj majhni, novi, čisto presti hiši laže se od privatnika

posojilo

Ponudbe se prosijo pod šifro „Privatnik“ na uprav. »Slovenskega Naroda« do 20. novembra. 3788

Učenca

poštenih staršev s primerno izobrazbo, 14 do 15 let starega sprejme takoj v trgovino z mešaním blagom p. d. ugodnimi pogoji J. Pretnar, trgovec na Bledu. 3755

Lepo stanovanje

v 1. nadstropju, Vegova ulica št. 2 obstoječe iz 3 sob, kopalne in vseh drugih pritliklin se odda takoj ali za februarjev termin. 3731

Vpraša se pri hišnici ravnotam, ali v pisarni dr. Oblaka, v Ljubljani, „Hotel Štrukelj“ med urad. urami.

Sukna

in modno blago za obleke priporoča

Karel Kocian

tvornica sukna v Humpolcu (Česko). Vzorci franco.

L. Schiffer

3795

Dovozna cesta

proga južne železnice.

C. kr. avstrijske

Izvlaček iz voznega reda.

Vetjaven od 1. oktobra 1910.

Odhod iz Ljubljane (juž. žel.)

7-04 zjutraj: Osební vlak v smeri: Trbič, Jesenice, Trbič, Beljak, Gorica, Trst, Celovec.

7-25 zjutraj: Osební vlak v smeri: Grosuplje, St. Janž, Rudolfovo, Straža-Toplica, Kočevje.

9-12 dopoldne: Osební vlak v smeri: Jesenice, z zvezo na brzovlak v Celovec, Dunaj i. k., Linc, Prago, Draždane, Berlin, Beljak, Badgastein, Solnograd, Monakovo, Kolín.

11-40 dopoldne: Osební vlak v smeri: Trbič, Jesenice, Trbič, Beljak, Celovec, Gorica, Trst.

1-22 popoldne: Osební vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, St. Janž, Straža-Toplica, Kočevje.

3-30 popoldne: Osební vlak v smeri: Trbič, Jesenice, Trbič, Beljak, Gorica, Trst, Celovec.

6-38 zvečer: Osební vlak v smeri: Trbič, Jesenice, z zvezo na brzovlak v Beljak, Celovec, Dunaj, i. k., Badgastein, Solnograd, Monakovo, Inmost, Frankobrod, Wiesbaden, Kolín, Düsseldorf, Vilsingen, Trbič.

7-40 zvečer: Osební vlak v smeri: Grosuplje, St. Janž, Rudolfovo, Kočevje.

10-40 ponoči: Osební vlak v smeri: Jesenice, Beljak, Gorica, Trst.

Odhod iz Ljubljane (državni železnice).

7-25 zjutraj: Osební vlak v Kamniku.

7-30 popoldne: Mešanec iz Kamnika.

7-30 zvečer: Mešanec v Kamnik.

11- ponoči: Mešanec v Kamnik in ob odhodu in praznikih v mesecu oktobra.

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu

Tukaj se prodaja iz proste roke

hiša

polet. kuhinjskega jezera z gostilno in več sobami, z vso opravo, priprava za letovištarje. Hiša stoji prav pri deželni cesti. — Pojasnila daje lastnik L. Logar, p. Gorje pri Bledu. 3761

Izjava.

Javno izjavljam, da za dolgove, svoje soproge **Gabrijelo Muhar** roj. Kozler v Sp. Siskl št. 268 nisem plačnik. 3794

Muhar Josef
strojevodja na drž. železnici.

Nova, eno-nadstropna hiša

z vrtom, v bližini cerkve sv. Petra v Ljubljani, še več let davka prosta, ki se dobro obrestuje, se prodaja pod najugodnejšimi pogoji.

Vpraša se v konces. pisarni P. Matelica, akofja ulica št. 14. 3792

HIŠA

z gostilno in trafiko. Iz proste roke se prodaja hiša z lepim gospodarskim poslopjem, vrtov, njiv, gozda in travnika. Eventualno tudi z velikim lepo ležečem vinogradom pod zelo ugodnimi pogoji.

Le resne ponudbe pod „Lepa prilika“, Smarjeta, Dolenjsko. 3777

Išče se podjeten kompanjon

ki ima najmanj do 5000 K, za neko novost na svetovnem trgu.

Ponudbe pod „Kmalu“ na upravništvu »Slov. Naroda«. 3793

Prvi slovenski izprašani

črtik in strokovnjak

Dragotin Jurman

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Trboveljski premog

v kosih in orehovec, brikete, dalje trda in mehka drva v polenih in cepljene. ::